

Les 2: Ik los het zelf wel op!

Je leert een situatie beoordelen.

1 Luister goed en beoordeel de situatie. Kruis het juiste antwoord aan.

1

Ellis gedraagt zich:

- ☐ onderdanig
- ☐ agressief
- ☐ assertief

2

David gedraagt zich:

- ☐ onderdanig
- ☐ agressief
- ☐ assertief

3

De ploegleden
gedragen zich:

- ☐ onderdanig
- ☐ agressief
- ☐ assertief

Mohammed
gedraagt zich:

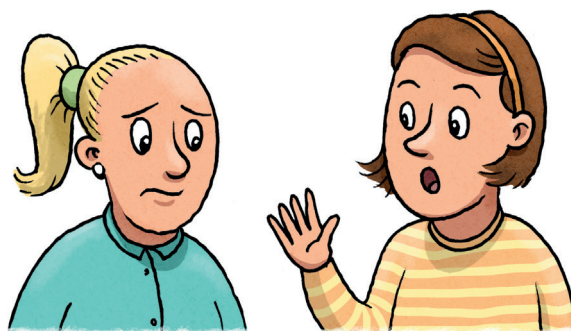
- ☐ onderdanig
- ☐ agressief
- ☐ assertief

4

Lien gedraagt zich:

- ☐ onderdanig
- ☐ agressief
- ☐ assertief

Jill gedraagt zich:

- ☐ onderdanig
- ☐ agressief
- ☐ assertief

onderdanig

ongeschikt, onderworpen

agressief

geneigd tot aanvallen,
gewelddadig

assertief

zelfbewust, zelfverzekerd

de kritiek

beoordeling, commentaar

2 Lees de situatie. Hoe kunnen de kinderen assertief reageren? Noteer het.

Margot, Tine en Lise zijn onafscheidelijke vriendinnen. Ze zitten al sinds de eerste kleuterklas samen. Op het einde van het vijfde leerjaar moet Tine het vijfde leerjaar overzitten. Ze is er het hart van in en vreest dat Lise en Margot haar niet meer zullen zien staan volgend schooljaar. Tine besluit om niet meer met hen te spelen en negeert haar hartsvriendinnen.

Hoe zouden Lise en Margot hierop kunnen reageren?

Jullie krijgen met de klas de opdracht om in groepjes een affiche voor de spaghettiavond te ontwerpen. Hiervoor hebben jullie maar twee dagen de tijd. Jij bent de organisator van jouw groepje. Tijdens het groepswork hebben Silke en Dilan een meningsverschil over de versiering van de affiche. Silke wil de affiche versieren met echte spaghetti'slierten, want zij gaat voor de origineelste affiche. Dilan wil met kleine Italiaanse vlaggen werken. Zijn vader is kaashandelaar en heeft tientallen tandenstokers met de Italiaanse vlag op. Silke vindt dat een belachelijk idee en scheldt Dilan uit voor kaaskop. Hij wordt woedend en balt zijn vuist. Gelukkig kan hij zich nog net op tijd bedwingen. De anderen schrikken en durven niet te reageren, want Silke is een populair meisje. De rest van de groep verwacht dat jij de knoop doorhakt, want de tijd dringt!

Hoe kun jij dit meningsverschil oplossen?

Hoe had Silke beter gereageerd?

Hoe had Dilan beter gereageerd?

Les 3: Een conflict in de klas van meester Beenhesp

Je leert een verhaallijn voor een fictief verhaal opbouwen door een beginsituatie, een intrige en een ontknoping te bedenken.

VOOR

1 Welke personages spelen een rol in je verhaal?

2 Er ontstaat een conflict tussen de leerlingen. Kies een situatie en zet een kruisje.

- ☐ Er komt een nieuwe leerling in de klas.
- ☐ De klas gaat op schoolreis, maar onderweg valt de bus in panne. Er is geen gsm-bereik en het wordt al wat donker ...
- ☐ In de klas is er sinds kort een verliefd koppeltje.
- ☐ Er is een leerling al geruime tijd afwezig. De fantasie van de medeleerlingen slaat op hol.
- ☐ Het is dierendag en één van de leerlingen neemt een niet-alledaags dier mee naar de klas.
- ☐ Ik heb zelf een leuk idee: ik stel het voor aan de juf of meester.
(Je mag ook zelf in je verhaal meespelen!)

3 Waar speelt het verhaal zich vooral af?

- ☐ op de speelplaats
- ☐ in de klas
- ☐ ergens anders: _____

4 Wat voor soort verhaal wil je schrijven?

- ☐ mysterieus
- ☐ grappig
- ☐ griezelig
- ☐ spannend
- ☐ droevig
- ☐ ander: _____

5 Wat ga je schrijven? Omschrijf je idee telkens in 1 of 2 zinnen.

In het eerste deel _____

In het midden van het verhaal _____

Op het einde, bij de ontknoping _____

6 Bedenk een leuke titel voor je verhaal.

Maak van je antwoorden op de vragen een vloeiende tekst. Schrijf eerst een kladversie in je kladschrift of op een los blad. Vergeet de titel niet!

Is je kladversie klaar? Controleer dan je tekst op de volgende punten. Misschien moet je nog iets aanpassen? Als een punt in orde is, vink je het aan.

- ☐ Ik herhaalde niet te vaak dezelfde woorden: ik gebruikte synoniemen, verwijswoorden en signaalwoorden.
- ☐ Ik schreef geen te lange zinnen.
- ☐ Ik verdeelde mijn tekst in alinea's.
- ☐ Ik lette op de spelling. Daarbij lette ik er vooral op dat ik de laatste letter van een woord juist schreef.

Klaar? Schrijf dan je tekst netjes over.

[illegible]

Les 4: Waar is Rolfje?

- Je leert woorden opzoeken in het woordenboek en alfabetisch rangschikken.
- Je leert afkortingen gebruiken en opzoeken in het woordenboek.

1 Zoek de betekenis van deze afkortingen op in het woordenboek!

e.a. _____

o.i.d. _____

art. _____

a.s. _____

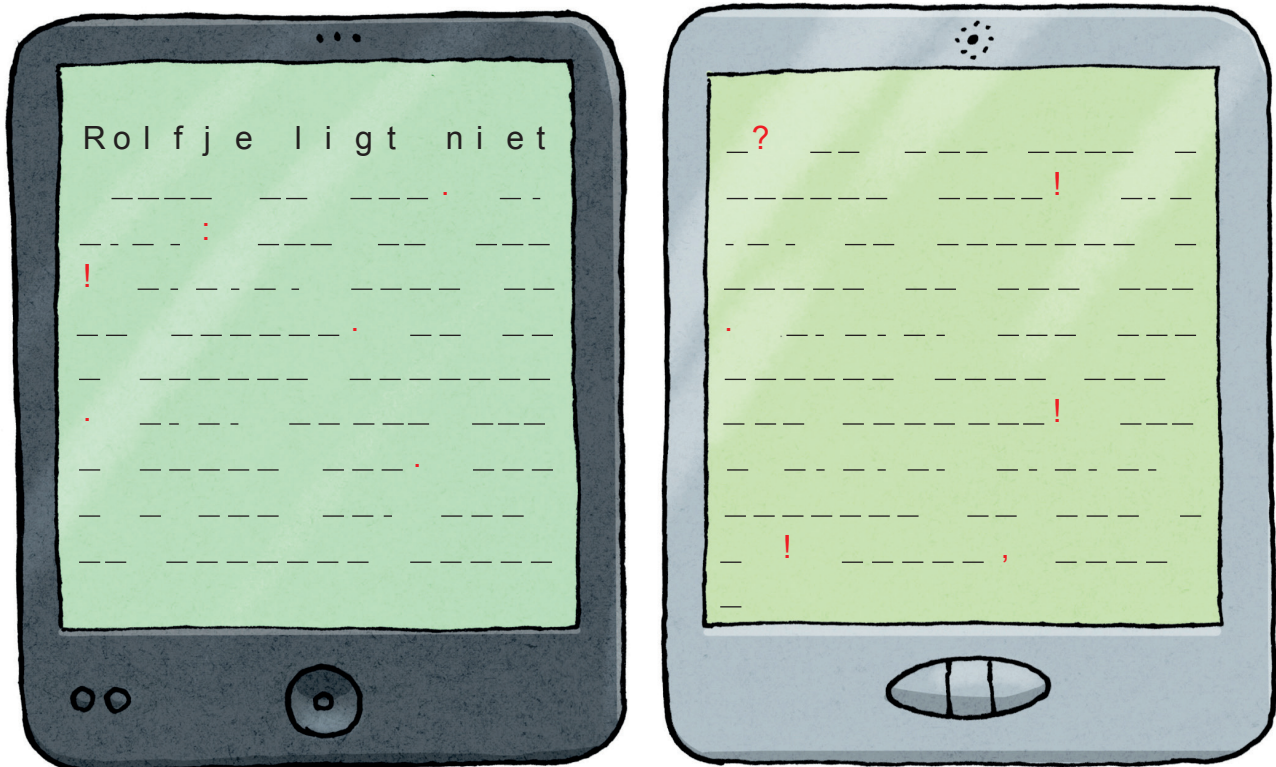
a.u.b. _____

2 Sms'en maar!

Rolfje ligt niet meer in bed. Met andere woorden: hij is weg! Alstublieft niet boos worden. Ik heb overal gekeken. Onder andere onder zijn deken enzovoort. Kunt u het nummer van de politie bellen? Ik heb geen krediet meer! Onder leiding van de politie vinden we hem wel. Met behulp van een speurhond gaat het nog sneller! Neem alstublieft zo snel mogelijk contact op met me!

Liefs, Sofie

Het is onmogelijk om al deze informatie in twee sms'jes te stoppen. Eén sms kan maximaal 160 karakters hebben. Een karakter kan een letter, een cijfer, een leesteken of een spatie zijn. Misschien lukt het wel als we de onderstreepte woorden afkorten? De leestekens zijn alvast ingevuld. Een leesteken plaats je vlak na het laatste woord van de zin.

Les 5: Een oogje op (Raven)haar

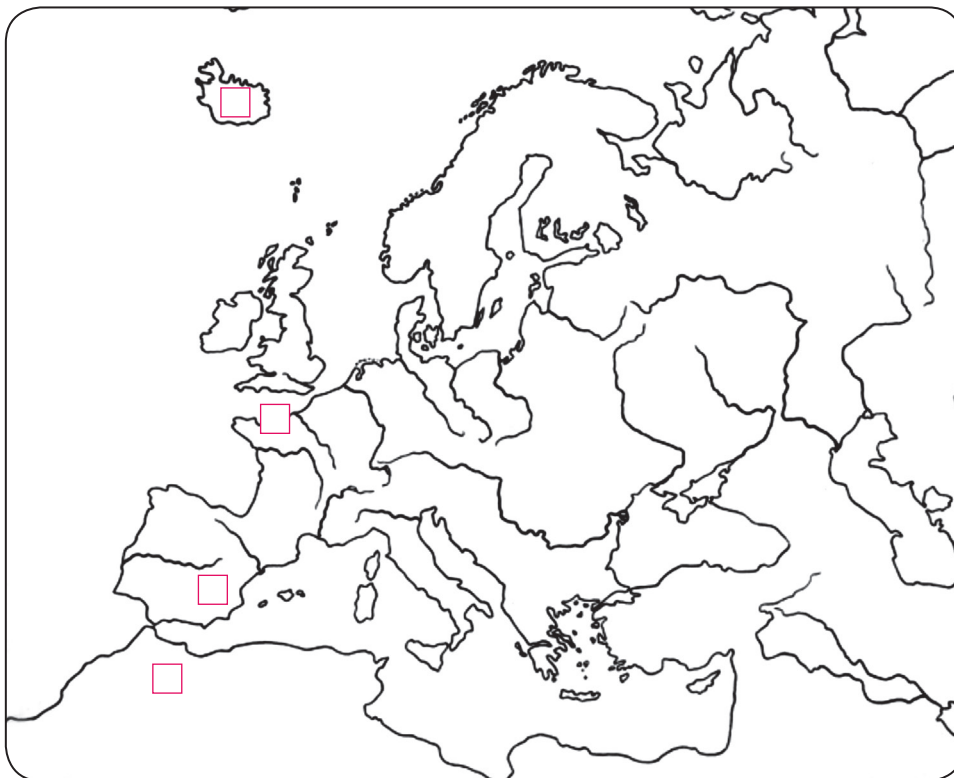
└ Je leert een situatie beoordelen.

Deze vragen los je alleen op.

1 Hoe staat in de tekst dat Ravenhaar onopvallend licht?

2 Hoe komt het dat de kinderen Ravenhaar in het begin niet leuk vonden?

3 Zet een vinkje in het vierkantje op de plaats waar de hennaplant volgens jou voorkomt.

4 Wie is de verteller? Leg uit.

- 5** Zijn deze uitspraken waar of niet waar? Omcirkel het juiste antwoord en noteer waarom je dat denkt.

Ravenhaar is de zus van Dorien.

Waar/niet waar, omdat _____

De verteller laat een tekening plaatsen op de moedervlek onder zijn schouder.

Waar/niet waar, omdat _____

De ouders van deze kinderen zijn altijd op de hoogte van wat hun kinderen ondernemen.

Waar/niet waar, omdat _____

- 6** Hoe komt het dat de wangen van de verteller rood worden?

- 7** Waarom denkt de verteller dat Victor geen grapje maakte toen hij zei: “Omdat je haar altijd zit aan te kijken, natuurlijk”?

Wat vind jij van die reactie?

- 8** Met welk kind zou jij het best kunnen opschieten mocht je lid zijn van het vriendenclubje? Waarom?

- 9** Wil je het vervolg van het verhaal kennen? Leg uit waarom wel/niet.

Los de volgende vragen samen met je buur op.

10 Verbind de namen met de juiste karaktereigenschappen.

Dorien

•

•

jaloers

Victor

•

•

bazig

Fatima

•

•

verliefd

verteller

•

•

verlegen

Waarom vind je dat? Leg kort uit.

Ik vind Dorien _____, omdat _____

Ik vind Victor _____, omdat _____

Fatima is _____, omdat _____

De verteller is _____, omdat _____

11 Jullie werken op de redactie van het jongerenblad Bling Bling.

Enkele kinderen stuurden een mailtje naar tante Irri, medewerkster van Bling Bling. Helpen jullie haar om die mails te beantwoorden?

irritant

irritatie opwekkend, ergerlijk

Bericht Opties

Verzenden: Calibri 14, Handtekening, Hoge prioriteit, Lage prioriteit, Namen controleren

Van: _____

Aan: irri@blingbling.be

CC: _____

Onderwerp: irritante geluiden

Beste tante Irri,

Mijn kleine broertje stoort mij altijd wanneer ik bel met mijn vriendinnen. Hij maakt dan van die **irritante** geluiden waardoor ik mijn vriendinnen niet meer versta. We maken vaak ruzie. Ik probeerde het al te vertellen aan mijn ouders, maar zij zeggen dat ik de oudste ben en beter moet weten! Wat kan ik hieraan doen? Help mij, a.u.b.!

Groetjes,
Boze zus

Bericht Opties

Verzenden Calibri 14 Bijvoegen Afbeelding Hyperlink Hoge prioriteit Lage prioriteit Namen controleren

Van:

Aan: irri@blingbling.be

CC:

Onderwerp: irritante mama

Hallo tante Irri,

Mijn moeder behandelt me alsof ik nog een klein kind ben. Ik zit wel al in het zesde leerjaar, hoor! Ik weet wel dat ze het goed bedoelt, maar toch vind ik het **irritant** wanneer ze me in het bijzijn van mijn vrienden 'Jonasje' of 'schattebolleke' noemt. Dan zak ik echt door de grond. Mijn vrienden plagen me soms en noemen me ook al 'schattebolleke' tijdens het voetballen. Hoe vertel ik mijn mama dat wat ze doet echt **irritant** is?

Groetjes,
Jonas Messi

Bericht Opties

Verzenden Calibri 14 Bijvoegen Afbeelding Hyperlink Hoge prioriteit Lage prioriteit Namen controleren

Van:

Aan: irri@blingbling.be

CC:

Onderwerp: irritante muggen

Yo tante Irri,

Weet je wat ik echt **irritant** vind? Mijn slaapkamer bevindt zich aan de zuidkant van ons huis. Daardoor kan de temperatuur in mijn kamer hoog oplopen in de zomer. Gelukkig kan ik het raam openzetten. Jammer genoeg word ik dan 's nachts wakker van de muggen in mijn kamer. Zo **irritant**! Ik doe dan geen oog meer dicht. Ik heb al geprobeerd om ze te vangen ... onmogelijk! Heb jij misschien een tip voor mij?

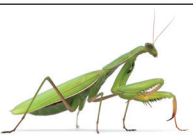
Greetz,
Muskietenkiller

Les 7: Kan een vlinder boos worden?

Je leest een tekst en haalt er de belangrijkste informatie uit.

- 1** Kun je het gedrag van het insect omschrijven als verdediging of als voortplanting? Zet een kruisje op de juiste plaats in de tabel.

		verdediging	voortplanting
	De mier bijt en produceert mierenzuur.	☐	☐
	Het achterlijf van het glimwormpje licht op.	☐	☐
	De pyjamawants verspreidt een onaangename geur.	☐	☐
	De rups van de koninginnenpage scheidt een sterke geur af.	☐	☐
	Het vrouwtje van de bidsprinkhaan eet het mannetje op.	☐	☐

- 2** Noteer bij elke zin het cijfer van de juiste wetenschappelijke uitleg. Kies uit:

- 1 Zo heeft dit insect voedingsstoffen om eitjes te vormen.
- 2 Eigenlijk wil dit insect zich alleen maar verdedigen, de felle kleuren versterken het effect op de vijand.
- 3 Dit insect wil op deze manier zijn nest verdedigen.
- 4 Insecten kunnen niet zelfstandig denken en leren niets bij.
- 5 Dit insect communiceert op deze manier met soortgenoten.

Een vlinder wordt bang en opent haar vleugels.

☐

Het boze vrouwtje van de bidsprinkhaan eet het mannetje op na het paren.

☐

Een vlieg is dom, want ze blijft tegen het raam aanvliegen tot ze doodvalt.

☐

Een bij danst van plezier nadat ze een lekkere bloem gevonden heeft.

☐

Een mier valt je aan omdat ze boos is nadat je een soortgenoot vertrappelde.

☐

3 In de zinnen van oefening 2 zijn enkele woorden onderstreept. Weet jij waarom?

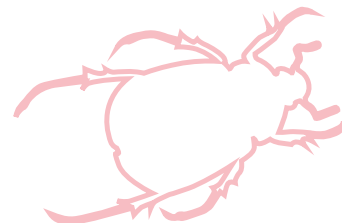
4 Welk insect uit de tekst vertoont hetzelfde gedrag? Noteer de naam in de tabel. Kruis ook aan waarom het dier dat doet. Opgelet: soms zijn er meerdere antwoorden mogelijk!

	gedrag	naam van het insect dat hetzelfde gedrag vertoont	Waarom?
	Steekmuggen voeden zich met nectar, maar de vrouwtjes hebben soms extra voedingsstoffen nodig om eitjes aan te maken. Die halen ze uit ons bloed.	_____	☐ verdediging ☐ voortplanting ☐ ontwikkeling
	De geelgerande watertor leeft vooral in het water. Hij voedt zich met larven van insecten. Hij verzamelt een deel van zijn uitwerpselen in een speciale kamer in zijn achterlijf. Wanneer hij bedreigd wordt, spuit hij het vieze goedje naar zijn belager.	_____	☐ verdediging ☐ voortplanting ☐ ontwikkeling
	De larve van de meikever kan tot 3 jaar onder de grond leven. Daar voedt ze zich met wortels van o.a. grasplanten. Vaak veroorzaken ze daarbij grote schade aan het gazon, tot ergernis van de mensen ...	_____	☐ verdediging ☐ voortplanting ☐ ontwikkeling
	Alleen na een sprong worden de felgekleurde vleugels van de blauwvleugelsprinkhaan uitgeslagen. De sprinkhaan kan er niet echt mee vliegen, maar wel tientallen meters mee zweven.	_____	☐ verdediging ☐ voortplanting ☐ ontwikkeling
	Vaak wordt beweerd dat libellen steken, maar dat is niet waar: een libel bijt wanneer je ze probeert te vangen.	_____	☐ verdediging ☐ voortplanting ☐ ontwikkeling

5 Wat is volgens jou de bedoeling van de schrijver van deze tekst? Kleur de kever als de uitspraak waar is. Opgelet: je kunt meerdere kevers kleuren!

- ☐ De schrijver wil ons duidelijk maken dat insecten en mensen soms op dezelfde manier reageren wanneer ze boos of verdrietig zijn.
- ☐ De schrijver wil het gedrag van insecten verklaren.
- ☐ De schrijver geeft zijn eigen mening.
- ☐ De schrijver heeft alles verzonnen.
- ☐ De schrijver stelt zich vragen bij het gedrag van dieren.
- ☐ De schrijver vertelt een verhaal.
- ☐ De schrijver wil ons informeren.
- ☐ De schrijver is ervan overtuigd dat een insect boos, verdrietig of blij kan zijn.
- ☐ De schrijver wil dat we meer respect opbrengen voor de natuur.

6 Vat de tekst kort samen. Vertel zeker iets over:

- emoties (boos, bang, agressief en verliefd);
- gedrag (verdediging en voortplanting);
- geur;
- kleur.

7 Kleur wat juist is volgens de tekst.

- ☐ Het is wetenschappelijk bewezen dat insecten emoties hebben.
- ☐ Het is niet wetenschappelijk bewezen dat insecten emoties hebben.
- ☐ Het verspreiden van een geur bij insecten is bedoeld om een partner te vinden.
- ☐ Het verspreiden van een geur bij insecten is bedoeld om zich te verdedigen.
- ☐ Insecten voeden zich om zich te kunnen voortplanten.
- ☐ Insecten voeden zich om in leven te blijven.
- ☐ De kleur van een insect heeft geen invloed op zijn leven.
- ☐ De kleur van een insect heeft een grote invloed op zijn leven.
- ☐ Het gedrag dat dieren vertonen, komt overeen met menselijke emoties.
- ☐ Het gedrag dat dieren vertonen, lijkt soms op menselijke emoties.

Les 8: Stoom onder druk!?

- Je leert onderwerp en werkwoorden (waaronder de persoonsvorm) in eenvoudige zinnen herkennen en benoemen.
- Je leert nadenken over wat de rest van de zin over het onderwerp zegt.

Wat is een onderwerp?

In een zin zeggen we iets over iets of iemand.
Waarover of over wie? Dat is het onderwerp van die zin.
Het is niet altijd eenvoudig om het onderwerp in een zin op te sporen.

Hoe vind ik het onderwerp?

Met dit trucje lukt het altijd:

Maak een ja-nee vraag.

- De persoonsvorm komt vooraan.
- Het onderwerp komt na de persoonsvorm.

Doe het zo:

Lotta is altijd blij als Finn komt logeren.

→ /Is/ (Lotta) altijd blij als Finn komt logeren?

Schipper, mag ik overvaren?

→ /Mag/ (ik) overvaren, schipper?

Wat is een persoonsvorm?

De persoonsvorm is de werkwoordsvorm die bij het onderwerp past.
Dat onderwerp kan een persoon, dier, plant of voorwerp zijn.
De persoonsvorm staat meestal in de buurt van het onderwerp.

Bv. (Ik) sta, (de leeuw) staat, (de huizen) staan ...

Hoe vind ik de persoonsvorm?

Je vindt de persoonsvorm door de ja-nee vraag te stellen.
De persoonsvorm komt zo vooraan te staan.

Bv. *Opa houdt van snorkelen.* → /Houdt/ opa van snorkelen?

Gevonden? Zet de persoonsvorm steeds tussen schuine strepen!

- 1** Vul het schema in. Omcirkel het onderwerp en zet de persoonsvorm tussen schuine strepen. Gebruik de flap van je werkschrift.

Op zulke momenten komt de stoom letterlijk uit je oren.

stap 1	_____
stap 2	_____
stap 3	_____

We leerden met stress omgaan.

stap 1	_____
stap 2	_____
stap 3	_____

Je lichaam heeft nood aan ontspanning.

stap 1	_____
stap 2	_____
stap 3	_____

Ben jij altijd assertief?

stap 1	_____
stap 2	_____
stap 3	_____

Stress maakt mensen heel onrustig.

stap 1	_____
stap 2	_____
stap 3	_____

In zo'n situatie gaat je hart sneller kloppen.

stap 1	
stap 2	
stap 3	

▲ Dan voeren alle leerlingen leuke opdrachten uit.

stap 1	
stap 2	
stap 3	

▲ De populairste jongen van de klas biedt jou een sigaret aan.

stap 1	
stap 2	
stap 3	

2 Vervang het onderwerp in de zin door het vette woord. Zet het zinsdeel dat mee verandert tussen schuine strepen.

Op zulke momenten komt de stoom soms letterlijk uit je oren.
de muzieknoten

Gelukkig leerden we hiermee omgaan.
ik

Je lichaam heeft nood aan ontspanning.
de leerkrachten

Dan voeren alle leerlingen leuke opdrachten uit.
Evy Lovely

De populairste jongen van de klas biedt jou een sigaret aan.
de bendeleden van Rocky Knockaerts

Ben jij altijd assertief?
een vlinder

Stress maakt mensen heel onrustig.
honingbijen

3 Waar of niet waar? Omcirkel de letter in de juiste kolom.

	waar	niet waar
Het onderwerp staat altijd vooraan.	g	o
De persoonsvorm kan ik vinden door een ja-nee-vraag te stellen.	i	h
Een onderwerp kan uit één of meer woorden bestaan.	f	r
De persoonsvorm is een werkwoord.	e	z
Een zin bevat altijd maar één werkwoord.	k	s

Met de omcirkelde letters kun je de naam van een personage uit dit thema vormen.
Noteer die naam hier:

--	--	--	--	--